

و غیره در آن دانشگاه تدریس میشود و در عصر حاضر حدود ۴۰ هزار دانشجو از معمالک مختلف اسلامی در آنجا تحصیل میکنند و امروز یکی از بزرگترین دانشگاههای جهان محسوب می گردد .

اکنون باید با منتظر توجه کرد که این دو دانشگاه علمی (جامعه القرویین و الازهر) با این همه قدمت و عظمت از آثار شیعه می باشد که بر ایکان در اختیار برداران اهل تسنن گذارده شده است .

برای روشن شدن این موضوع افکار شمارا با مقدمه کوتاه ذیل توجه میدهم :
از سداول که شیعه در مکتب اهل بیت پرورش می یافت تحصیل علم و کسب معارف الهیه و نشر آنرا مهمترین وظیفه فردی و اجتماعی خود تشخیص داده بود . تا آنجا از صاحبان این مکتب بدو نوع مذکور تخریب و ترغیب شده بود که هر کس در هر شغلی بود بازمانی از شانیه روز را اختصاص بکسب معارف و علوم داده بود . چنانکه بسیاری از اصحاب ائمه علیهم السلام از کسبه های بازار بودند .

در بین محدثین شیعه عده ای چشم میخوردند که بهمان عنوان شغل خود در علم رجال معروفند مانند : عبدالله بن جعفر البرزازی ، عثمان بن احمد القساق ، علی بن احمد الکاتب ، محمد بن یحیی الطاطار ، محمد بن المنظر البرزازی ، ابراهیم بن خالد الطاطار ، الحکم الخیاط ، سدید الصیرفی غیر الباقی و عده زیادی دیگر .

تحصیل علم و نشر دانش تا آن حد مورد اهمیت شیعه و ائمه شیعه بود که علی رغم همه سخت گیریهای حکومتهای جبار اموی و عباسی نسبت به تشکیلات شیعه باز در کوتاهترین موقعیت رئیس مذهبی شیعه امام جعفر صادق هزارها شاگرد عالمیقام پرورش داد که شیخ مفید در کتاب دارشاه و در احوال آنحضرت چنین آورده که : اصحاب حدیث ؛ روایت مورد اعتماد آنحضرت را تا چهار هزار نفر ذکر کرده اند ؛

برای برآوردن همین ترغیبات بود که شیعه از سداول در هر نقطه که بوده در اولین اوقات امکان مراکز علمی تشکیل میداد و علوم را در بین مردم منتشر می ساخت .

تا سیهی «جامعه القرویین» در مراکش و تشکیل جامع الازهر در مصر بدست دانش پروران شیعه از همین باب بود است .

اکنون نظری بتاریخ باید کرد

بنی امیه و بنی العباس که بر سر کار آمدند چون تمایلات ائمه مردم را بطرف خاندان بنی امیه (س) که بزرگترین مظهر علم و اخلاق بودند می دانستند و از طرفی با فحایع اعمال تنگین دربار خود بر ائمه حکومتهای خود مهور اسپندند لذا تا آنجا که میتوانستند میخواستند شعب فرزندان آن خاندان باک را خاموش کنند ، فحیمه جا نگه از عاشورا بدست بنی امیه و ضایعه سوزناک فتح بدست بنی العباس از بزرگترین سوره های جنایات این دو سلسله نسبت بیخاندان نبوت می باشد . (پشیدر شماره آینده)

مرتضی اشرفی شاهرودی

از : نجف اشرف

آیا دیدار کنید

قدیمیترین دانشگاه اسلامی در مراکش و مصر

از آثار «شیعه» است

۱ - قدیمیترین جامعه علمی در اسلام که تا حال بصورت رسمی باقی است دانشگاه قرویین (جامعه القرویین) است که در شهر فاس، از بلاد مراکش (مغرب) قرار گرفته . مسجد قدیمی آنرا یا نوینی مسلمان بنام ابوالبنی قاسم القنبری در سال ۲۴۵ هجری در عهد ویحیی بن محمد بن ادربی، از سلاطین دادنامه بنا کرد ، و چون مسجد در اسلام مرکزی علمی و فرهنگی بود که مسلمین در مساجد مختلف شبانه روز آنجا برای کسب معارف الهیه و معالجه دینی اجتماع میکردند لذا این مسجد کم کم بصورت جامع علمی رسمی درآمد که تا حال با حفظ سبک علمی مذهبی و خود باقی است .

در حال حاضر حدود پنج هزار دانشجو از معمالک مختلف آفریقای در آن دانشگاه اسلامی تحصیل میکنند ، سلکت مراکش چند سال پیش در زمان سلطنت محمد صالح امامی و جشن این دانشگاه را به عنوان قدیمیترین دانشگاههای جهان بر پا کرد .

در آن جشن که از دانشگاههای مسالک دنیا دعوت بعمل آمده بود ائمه عظیمین جامعه قدیمی اسلامی در مراکش اختیاری برای آن کشور شناخته شده و البته سزاوار است مراکش بر این افتخار شرافت که توانسته بکه مرکز علمی دینی را پیش از هزار و صد سال مسنر نگاه دارد بدینا بیالده .

۲ - بزرگترین دانشگاه علمی اسلامی بعد از جامعه نجف اشرف که هزار سال بر عمر آن میگذرد جامعه الازهر ، مسراست که در پایتخت آن کشور (قاهره) قرار گرفته این جامع علمی در دوران سلطنت الهه بالله ، یکی از سلاطین فاطمی در سالهای مابین ۲۶۰ - ۳۶۵ تشکیل شد و از همان ابتداء تاکنون مرکز تدریس و تعلیم احکام و معارف دینی می باشد .

شبه مختلف علوم دینی فقه ، اصول ، حدیث ، تفسیر ، تجوید ، حقوق ، کلام ، فلسفه